УДК 37.013.77:37.018.42

БАНІТ Ольга[2]

ORCID: 0000-0001-9002-6439
E-mail: olgabanit@gmail.com

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

КОУЧИНГ У ПРОСТОРІ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано актуальність інтеграції коучингових технологій у сучасний простір відкритої освіти. Проаналізовано трансформацію традиційних освітніх парадигм у контексті інформаційного суспільства та визначено роль коучингу як інноваційної форми науково-методичної підтримки суб'єктів навчання. Виокремлено ключові принципи коучингової взаємодії, зокрема суб'єкт-суб'єктне партнерство, усвідомленість та орієнтацію на майбутнє. Особливу увагу приділено практичному інструментарію, такому як модель GROW та SMART-критерії, що сприяють побудові індивідуальних освітніх траєкторій. Доведено, що коучинг виступає каталізатором розвитку м'яких навичок та професійної автономії особистості, забезпечуючи безперервність освіти впродовж життя.
Ключові слова: *коучинг, відкрита освіта, індивідуальна освітня траєкторія, GROW, SMART, SWOT-аналіз, колесо балансу.*

Coaching in the Open Education Space*. The article substantiates the relevance of integrating coaching technologies into the modern open education landscape. The author analyzes the transformation of traditional educational paradigms in the context of the information society and defines the role of coaching as an innovative form of scientific and methodological support for learners. The paper details the key principles of coaching interaction, specifically subject-subject partnership, awareness, and future orientation. Particular attention is paid to practical tools, such as the GROW model and SMART criteria, which facilitate the construction of individual educational trajectories. It is proved that coaching acts as a catalyst for the development of soft skills and professional autonomy, ensuring lifelong learning continuity.*
Keywords: *Coaching, Open Education, Individual Educational Trajectory, GROW, SMART, SWOT Analysis, Wheel of Life.*

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою підвищення ефективності та якості освітнього процесу в сучасному інформаційному суспільстві. Процеси модернізації глобального освітнього середовища, спричинені сучасними суспільними викликами, визначають новий вектор розвитку – утвердження цінності особистості у просторі відкритої освіти. У межах цього підходу традиційні методики поступаються місцем парадигмі, що зосереджена на індивідуальних потребах, здібностях та саморозвитку. У цьому контексті коучинг як професійне партнерство

[2] © БАНІТ Ольга (BANIT Olga)

стає життєво важливою інноваційною освітньою практикою й технологією, спрямованою на розкриття потенціалу особистості.

Методи і підходи дослідження. Використано сукупність теоретичних методів: термінологічний аналіз (для уточнення понятійного апарату коучингу в системі відкритої освіти), порівняльно-педагогічний аналіз (для зіставлення традиційних моделей навчання з інноваційними підходами), а також метод систематизації та узагальнення наукових джерел.

Основні результати. Модернізація глобального освітнього простору, спричинена становленням інформаційного суспільства, актуалізує трансформацію традиційних педагогічних моделей у підходи, що ґрунтуються на суб'єкт-суб'єктному партнерстві. Коучинг визначається як систематичний, орієнтований на результат процес, який стимулює мислення та творчість, надихаючи учасників на досягнення своїх особистих та професійних цілей. У міру того, як освіта трансформується у відкриту, нелінійну систему, коучинг надає необхідні інструменти для науково-методологічної підтримки, що дозволяє створювати індивідуальні освітні траєкторії та навчатися упродовж життя. Такий підхід особливо актуальний для інтеграції освітньої системи у світову та європейську спільноту, яка потребує фахівців, що є не лише професійно компетентними, але й комунікативними, мобільними та здатними до постійного самовдосконалення. У межах парадигми відкритої освіти та концепції навчання впродовж життя коучинг постає як релевантна інноваційна технологія, що забезпечує творчу самореалізацію особистості. На відміну від класичного навчання, де панує трансляція готових знань, коучинг фокусується на стимулюванні пізнавальної автономії, дозволяючи суб'єкту навчання самостійно структурувати інформацію та ефективно імплементувати її у професійну діяльність.

Коучинг у просторі відкритої освіти визначається як професійне партнерство, спрямоване на актуалізацію внутрішнього потенціалу особистості задля максимізації її результативності [5]. У цьому контексті, як зазначають учені, коучинг функціонує як форма науково-методичної підтримки, що сприяє створенню індивідуальних освітніх траєкторій [1, 4]. На основі аналізу наукових праць О. Єфімової, І. Крупник, І. Олійник і В. Сидоренко можемо виокремити кілька ключових принципів, що визначають ефективність коучингу у просторі відкритої освіти:

1) суб'єкт-суб'єктна взаємодія – побудова партнерських відносин, де учасники освітнього процесу є рівноправними суб'єктами діяльності;

2) усвідомлення та відповідальність – самостійний аналіз завдань учасниками освітнього процесу та прийняття ними повної відповідальності за обрані стратегії й досягнуті результати;

3) зосередженість на майбутньому та пошук рішень – фокусування уваги учасників освітнього процесу на виявленні ресурсів для досягнення цілей, а не на ретроспективному аналізі невдач;

4) відсутність експертного оцінювання – відмова коучем від нав'язування власного досвіду чи готових алгоритмів, що стимулює до формулювання власних висновків [1, 2, 3, 4].

Ефективність освітнього процесу та професійного розвитку учасників освітнього процесу детермінується застосуванням комплексного коучингового інструментарію. Зокрема, важливим складником процесу визначення цілей є система критеріїв SMART-технології, яка забезпечує формування конкретних (Specific), вимірюваних (Measurable), досяжних (Achievable), релевантних (Relevant / Realistic) та обмежених у часі (Time-bound) навчальних цілей. Модель GROW (мета (Goal) – реальність (Reality) – варіанти/перешкоди (Options / Obstacles) – шлях вперед / воля / намір (Way forward / Will / Wrap-up) використовується як методологічна основа для визначення оптимальних траєкторій засвоєння знань та стратегічного планування навчальної діяльності. Для діагностики системних бар'єрів у навчанні та виявлення глибинних причин дефіциту мотивації доцільним є впровадження піраміди логічних рівнів Р. Ділтса, що дає змогу структурувати суб'єктивний досвід особистості на різних рівнях сприйняття. Водночас застосування методики SWOT-аналізу та інструменту «Колесо балансу» сприяє системній оптимізації внутрішніх ресурсів учасників освітнього процесу, забезпечуючи гармонізацію академічних досягнень із іншими аспектами життєдіяльності особистості [1, 3, 4].

Інтеграція коучингу у відкриту освіту забезпечує значні переваги як для самих учасників освітнього процесу, так і для освітньої системи загалом. По-перше, коучинг підвищує мотивацію. Пов'язування освітніх цілей з особистими цінностями значно підвищує зацікавленість в кінцевому результаті [1]. По-друге, коучинг розвиває самоврядування та автономію, а також здатність до самокоучингу, що дозволяє керувати власним професійним зростанням та кар'єрою [2, 3]. По-третє, коучинг готує конкурентоспроможних спеціалістів, здатних швидко реагувати на змінні вимоги ринку праці [4]. Крім того, коучинг сприяє розвитку важливих м'яких навичок, таких як критичне мислення, когнітивна гнучкість та відповідальність, які є вирішальними для успіху на сучасному ринку праці [3]. Використання коучингових технологій допомагає мобілізувати внутрішні ресурси учасників освітнього процесу, сприяючи професійному самовизначенню та творчій реалізації їхнього потенціалу.

Висновок. Дослідження підтверджує, що коучинг у просторі відкритої освіти – це більше, ніж техніка; це нова філософія взаємодії. Трансформація ролі викладача (коуча) у фасилітатора, а здобувача освіти (коуча) – у проактивного

суб'єкта пізнання, дає можливість створити адаптивне освітнє середовище. Такий підхід забезпечує безперервність та мобільність освіти, роблячи її дійсно «відкритою» та доступною для навчання й розвитку упродовж життя.

Перспективним напрямом подальших досліджень є впровадження коучингових технологій у цифрові освітні платформи та аналіз впливу штучного інтелекту на розвиток дистанційного коучингу.

Список використаних джерел:

1. Єфімова О. М., Жицька С. А. Коучинг як складова особистісно-орієнтованого навчання у професійній підготовці студентів вищих навчальних закладів. *Науковий огляд*. 2017. Вип. 4 (36). https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/viewFile/1185/1292.
2. Крупник І. Р. Коучинг в освіті: теорія і практика. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2024. Вип. 2. С. 22–27. https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2024-2-3.
3. Олійник І. В. Використання коучинг-технології у процесі формування дослідницької компетентності у майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2019. Вип. 1. С. 158–164. https://doi.org/10.32342/2522-4115-2019-1-17-20.
4. Сидоренко В. В. Педагогічний коучинг як інноваційна технологія науково-методичного супроводу професійно-особистісного розвитку вчителя в системі післядипломної освіти. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2014. Вип. 3. С. 13–19. https://lib.iitta.gov.ua/106529/.
5. Gorghiu G., Sherborne T., Kowalski R., Vives-Adrián L., Ribeiro S. Enhancing Teachers' Self-Efficacy Supported by Coaching in the Content of Open Schooling for Sustainability. *Sustainability*. 2024. Вип. 16 (22). Article 10131. https://doi.org/10.3390/su162210131.

References:

1. Yefimova, O. M., & Zhytska, S. A. (2017). Kouchynh yak skladova osobystisno-oriientovanoho navchannia u profesiinii pidhotovtsi studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. *Naukovyi ohliad*. Vyp. 4(36). https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/viewFile/1185/1292.
2. Krupnyk, I. R. (2024). Kouchynh v osviti: teoriia i praktyka. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: Psykholohichni nauky.* Vyp. 2. S. 22–27. https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2024-2-3.
3. Oliinyk, I. V. (2019). Vykorystannia kouchynh-tekhnolohii u protsesi formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti u maibutnikh doktoriv filosofii v umovakh aspirantury. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia: Pedahohika i psykholohiia.* Vyp. 1. S. 158–164. https://doi.org/10.32342/2522-4115-2019-1-17-20.
4. Sydorenko, V. V. (2014). Pedahohichnyi kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia naukovo-metodychnoho suprovodu profesiino-osobystisnoho rozvytku vchytelia v systemi pisliadyplomnoi osvity. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny.* Vyp. 3. S. 13–19. https://lib.iitta.gov.ua/106529/.
5. Gorghiu, G., Sherborne, T., Kowalski, R., Vives-Adrián, L., & Ribeiro S. (2024). Enhancing Teachers' Self-Efficacy Supported by Coaching in the Content of Open Schooling for Sustainability. *Sustainability*. Вип. 16 (22). Article 10131. https://doi.org/10.3390/su162210131.